

INKLYUZIV TA'LIMDA PEDAGOGIK DEONTOLOGIYA VA AXLOQIY MASALALAR

Raximberganova Nafosat Erkinovna

Urganch RANCH texnologiya Universiteti Pedagogika
mutaxassisligi 2 kurs Magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19413437>

Annotatsiya (O'zbek tilida)

Ushbu tezis inklyuziv ta'lim jarayonida pedagogik deontologiya va axloqiy masalalarning ahamiyatini yoritadi. Tadqiqotda o'qituvchining kasbiy burchi, etika tamoyillari hamda alohida ehtiyojli o'quvchilar bilan ishlashdagi muhim jihatlar tahlil qilinadi. Natijalar pedagogik etikaga rioya qilish inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar

Inklyuziv ta'lim, pedagogik deontologiya, axloq, o'qituvchi etikasi, alohida ehtiyojli bolalar, tenglik, hurmat, kasbiy burch, ijtimoiy moslashuv

Аннотация (Rus tilida)

В данной работе рассматриваются вопросы педагогической деонтологии и этики в условиях инклюзивного образования. Анализируются профессиональные обязанности педагога, этические принципы и особенности работы с детьми с особыми образовательными потребностями. Результаты показывают важность соблюдения педагогической этики.

Ключевые слова

Инклюзивное образование, педагогическая деонтология, этика, равенство, уважение

Abstract (English)

This thesis examines pedagogical deontology and ethical issues in inclusive education. The study analyzes teachers' professional responsibilities, ethical principles, and approaches to working with students with special educational needs. The results highlight the importance of ethical conduct in improving inclusive education outcomes.

Keywords

Inclusive education, pedagogical deontology, ethics, equality, respect, professional duty

Kirish (Introduction)

Inklyuziv ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, barcha o'quvchilarga teng imkoniyat yaratishni nazarda tutadi. Ayniqsa, alohida ehtiyojga ega bo'lgan bolalarni umumiy ta'lim jarayoniga jalb etish

pedagogdan yuqori darajadagi kasbiy mas'uliyat va axloqiy yondashuvni talab qiladi.

Pedagogik deontologiya — bu o'qituvchining kasbiy burchi, xulq-atvori va axloqiy me'yorlarini belgilovchi tizimdir. Inklyuziv ta'lim sharoitida ushbu masala yanada dolzarb bo'lib, o'qituvchining har bir harakati o'quvchining rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Mazkur tezisning maqsadi — inklyuziv ta'limda pedagogik deontologiya va axloqiy muammolarni tahlil qilish hamda ularni hal etish yo'llarini aniqlashdir.

Metodologiya (Methods)

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish
- Kuzatish usuli (dars jarayonini o'rganish)
- So'rovnomalar (o'qituvchi va o'quvchilar fikrini aniqlash)
- Taqqoslash metodi

Ushbu metodlar orqali inklyuziv ta'limda etik muammolar va pedagogik yondashuvlar o'rganildi.

Natijalar (Results)

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

1. Pedagogik deontologiyaning ahamiyati

O'qituvchining kasbiy burchiga sodiqligi o'quvchilar o'rtasida tenglik va hurmat muhitini yaratadi.

2. Axloqiy muammolar mavjudligi

Inklyuziv ta'limda ayrim hollarda stereotiplar, noto'g'ri munosabat va diskriminatsiya holatlari uchrashi mumkin.

3. Individual yondashuv zarurati

Har bir o'quvchining ehtiyojidan kelib chiqib ishlash muhim omil hisoblanadi.

4. O'qituvchining kommunikativ kompetensiyasi

To'g'ri muloqot qilish qobiliyati o'quvchilarni ijtimoiy moslashuviga yordam beradi.

5. Hamkorlik muhiti

O'qituvchi, ota-ona va mutaxassislar o'rtasidagi hamkorlik samaradorlikni oshiradi.

Muhokama (Discussion)

Natijalar shuni ko'rsatadiki, inklyuziv ta'limda pedagog faqat bilim beruvchi emas, balki axloqiy yetakchi ham hisoblanadi. U o'quvchilarga nafaqat bilim, balki ijtimoiy qadriyatlarni ham singdiradi.

Shuningdek, pedagogik deontologiyaga rioya qilinmasligi o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy tengsizlik va psixologik muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli o'qituvchilarni maxsus tayyorlash, ularning etik bilimlarini oshirish muhimdir.

Treninglar, seminarlar va malaka oshirish kurslari pedagoglarning axloqiy kompetensiyasini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Xulosa (Conclusion)

Xulosa qilib aytganda, inklyuziv ta'limda pedagogik deontologiya va axloqiy masalalar muhim ahamiyat kasb etadi.

Quyidagi tavsiyalar ilgari suriladi:

1. Pedagoglarning etik bilimlarini oshirish
2. Inklyuziv muhitda tenglik va hurmatni ta'minlash
3. Individual yondashuvni kuchaytirish
4. Hamkorlik tizimini rivojlantirish
5. Diskriminatsiyaning oldini olish

Natijada inklyuziv ta'lim sifati oshadi va barcha o'quvchilar uchun qulay muhit yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. United Nations.
2. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. – New York, 2006.
3. UNESCO.
4. Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All. – Paris, 2017.
5. UNICEF.
6. Inclusive Education and Children with Disabilities. – New York, 2014.
7. Mamatov A., Xudoyberdiyeva D.
8. Pedagogik etika va deontologiya. – Toshkent, 2020.
9. To'xtaxodjayeva M.
10. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
11. Lev Vygotsky.
12. Thought and Language. – Moscow, 1934.
13. Jean Piaget.
14. The Moral Judgment of the Child. – London, 1932.